

Т.І. Лантвойт, магістрант, V курс, гр. ОАМ-23-1, ФОФ
Науковий керівник - к.е.н., доц. Т.П. Назаренко
Житомирський державний технологічний університет

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ОБЛІГАЦІЯМИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

За сучасних умов господарювання, а також за наявної політичної та економічної ситуації в Україні, скорочення основних макроекономічних показників реального сектору економіки, в тому числі, за відсутності сприятливих умов для покращення ділового клімату в країні, для підприємств важливим стає пошук шляхів залучення додаткових фінансових ресурсів з метою підтримки та розвитку господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку за I півріччя 2014 року зареєструвала 96 випусків облігацій підприємств на суму 20,16 млрд. грн. (105 випусків на суму 14,88 млрд. грн. в аналогічному періоді 2013 року). У I півріччі 2014 року комерційні банки здійснили емісію облігацій на загальну суму 4,95 млрд. грн. Таким чином, тенденція останніх 10 років (найбільшою питомою вагою в загальному обсязі зареєстрованих випусків облігацій характеризувались облігаційні випуски підприємств) збереглася своєчасної¹.

Дослідженням проблем облікового відображення, аналізу та контролю операцій з облігаціями займалися такі науковці, як: Бойко І.А., Бондар М.І., Іваненко І.А., Мошенський С.З., Пономарьова Н.А., Рагуліна С.Ю., Рудейчук С.В., Стешенко І.В., Шевченко М.М. та інші. Незважаючи на достатньо ґрунтовні дослідження науковців в даній сфері, залишаються невирішеними ряд питань, що пов'язані з вивченням облікової природи облігацій, їх особливостями відображення в системі бухгалтерського обліку, а також виявлення особливостей конвертованих облігацій та їх впливу на облікове відображення.

Основними характеристиками облігацій, які відрізняють їх від інших цінних паперів є: номінальна вартість, термін обігу, відсоткова ставка доходу за облігаціями, ціна купівлі. Облігації як інструменти позики мають свої переваги та недоліки, які чинять суттєвий вплив на бухгалтерський облік зазначених цінних паперів. Для підприємства-емітента облігації не ведуть до втрати контролю над управлінням підприємством, а для інвестора – облігації є вигідними у зв'язку з тим, що забезпечуються майном підприємства, і мають пріоритет у задоволенні претензій по них у випадку банкрутства підприємства-емітента. Щодо недоліків такого джерела залучення коштів, як облігації, є їх емісія з суттєвими витратами коштів та часу. Крім того, підприємство, яке емітувало облігації бере на себе фінансові зобов'язання щодо своєчасної сплати відсотків та основної суми боргу за облігаціями. Таким чином, зазначені особливості облігацій мають безпосередній вплив на їх відображення в системі бухгалтерського обліку, так як для потреб управління емісією облігацій підприємства необхідною є повна та своєчасна інформація щодо залучення необхідних позикових коштів через випуск та розміщення цього виду цінних паперів. Формування в бухгалтерському обліку інформації про залучення позик шляхом випуску облігацій, а також про витрати, пов'язані з обслуговуванням випущених підприємством облігацій, проводиться відповідно до правил, встановленими П(С)БО 11 "Зобов'язання", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 року № 91 та П(С)БО 13 "Фінансові інструменти", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 2001 року № 559. Також деякі моменти уточнюються в Інструкції по застосуванню Плану рахунків. Отже, проведені дослідження в сфері обліку операцій з облігаціями дозволили виявити основні принципові особливості даного виду цінного паперу, підходи до відображення облігацій в системі бухгалтерського обліку з метою прийняття своєчасних та ефективних рішень щодо здійснення операцій з облігаціями та використання їх в практичній діяльності суб'єкта господарювання. Перспективами подальших досліджень в даній сфері є удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління операціями з облігаціями з метою прийняття рішень на підприємстві щодо обсягів залученого капіталу та сплати боргових зобов'язань.

¹ Аналітичний огляд ринку облігацій України за I півріччя 2014 року [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bonds_2_kv_2014.pdf